

Література:

1. Баулін Ю.В. Юридична відповідальність: проблеми виключення та звільнення. Донецьк: ПП «ВД «Кальміус», 2013. 424 с.
2. Герасимчук С.С. Шляхи удосконалення інституту дисциплінарної відповідальності судді. Держава та регіони. Серія: Право, 2020 р., № 3 (69) том 2. С. 159-163
3. Гончаренко О.В. Актуальні питання притягнення суддів до відповідальності (частина перша). Вісник Вищої ради юстиції. 2011. № 1. С. 77–92.
4. Мелех Л.В. Трактатування дисциплінарної відповідальності суддів в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ № 3/2018. С. 177-184
5. Cristi Danileț, Filipe César Marques, Acțiune împotriva Corupției în Republica Moldova, Document ethnic, Inspekția judiciară din Republica Moldova, Analiză și propuneri privind legislația și practicile interne, citat 20.04.2022 URL: <https://rm.coe.int/eccd-aac-mld-tp6-judicialinspection-ro-/1680a43574>.
6. Hans Petter Graver Judging without Impunity: On the Criminal Responsibility of Authoritarian Judges Bergen Journal of Criminal Law and Criminal Justice • Volume 4, Issue 1, 2016, online, citat 16.04.2022 URL: <https://www.legal-tools.org/doc/70d29c/pdf/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-42>

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС КОНКУРСНОЇ ПРОЦЕДУРИ ДОБОРУ СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Гончар Олег Олександрович

*аспірант кафедри процесуального права,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Процедура добору суддів Конституційного Суду України (далі – КСУ) багатостадійна. Кожен із етапів конкурсної процедури, починаючи від оголошення про початок конкурсного відбору кандидатур на посаду судді КСУ і закінчуючи прийняттям рішення про призначення суддею КСУ, супроводжується вчиненням дій або прийняттям рішень суб'єктами призначення суддів КСУ (президентом, парламентом, з'їздом суддів). Не виключається й допущення бездіяльності суб'єктами призначення суддів КСУ. Попередній відбір кандидатів у судді КСУ

проводить Дорадча група експертів на основі оцінки їх відповідності високим моральним якостям та визнаним рівнем компетентності у сфері права. Відповідно на кожному із цих етапів можливе оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів призначення суддів КСУ та Дорадчої групи експертів.

Закон України від 27.07.2023 № 3277-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення положень про конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України» врегулював окремі аспекти процедури оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів призначення суддів КСУ у процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду судді КСУ, а також Дорадчої групи експертів щодо оцінювання таких кандидатів на посаду судді КСУ [1].

Згідно частини 32 статті 10-2 Закону України «Про Конституційний Суд України», «рішення Дорадчої групи у процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду (про оцінювання кандидатів на посаду судді Конституційного Суду за критеріями високих моральних якостей та визнаного рівня компетентності у сфері права) може бути оскаржене в судовому порядку та скасоване виключно з таких підстав: 1) склад Дорадчої групи, який ухвалив відповідне рішення, був неповноважним; 2) рішення не підписано будь-ким із складу членів Дорадчої групи, які брали участь у його ухваленні; 3) рішення не містить мотивів, з яких Дорадча група дійшла відповідних висновків» [2].

Частиною 4 статті 22 Кодексу адміністративного судочинства України визначається підсудність такої категорії справ Верховному Суду як суду першої інстанції. Згідно частини 3 статті 23 Кодексу адміністративного судочинства України, «у випадках, визначених цим Кодексом, Велика Палата Верховного Суду переглядає в апеляційному порядку як суд апеляційної інстанції судові рішення у справах, розглянутих Верховним Судом як судом першої інстанції» [3].

Частина 9 статті 10-8 Закону України «Про Конституційний Суд України» також визначає, що «усі справи, пов'язані з оскарженням рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів призначення суддів Конституційного Суду у процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду Судді, а також оцінюванням кандидатів на посаду судді Конституційного Суду Дорадчою групою, підсудні Верховному Суду як суду першої інстанції та Великій Палаті Верховного Суду як суду апеляційної інстанції в порядку адміністративного судочинства» [2].

У процесі проведення конкурсної процедури добору суддів КСУ такими суб'єктами призначення як Президент України та Верховна Рада України, Зїзд суддів України кандидати у судді КСУ подають визначені законодавством документи до конкурсної комісії, комітету Верховної Ради України та Ради суддів України відповідно. Саме ці суб'єкти

наділені правом приймати рішення щодо: перевірки комплектності документів, поданих особами, які виявили намір обійняти посаду судді КСУ, надання кандидатам у судді КСУ додаткового строку для подання та виправлення відповідних документів, ухвалення рішення про допуск або про відмову в допуску до конкурсного відбору (ст. 10-6 Закону України «Про Конституційний Суд України»); призначення та проведення спеціальної перевірки (ст. 10-7 Закону України «Про Конституційний Суд України»); ухвалення рішення щодо рекомендації про призначення на посаду судді КСУ за результатами вивчення документів та відомостей, наданих кандидатами, з урахуванням списку оцінених кандидатів, рішень Дорадчої групи щодо оцінки відповідності кожного кандидата та співбесіди з кандидатами (ст. 10-8 Закону України «Про Конституційний Суд України»).

Проте, конкурсна комісія, комітет Верховної Ради України та Рада суддів України не є суб'єктами призначення суддів КСУ, відповідно, – їх рішення, дії чи бездіяльність не можуть бути оскаржені у порядку частини 9 статті 10-8 Закону України «Про Конституційний Суд України». Тому, перелік суб'єктів конкурсної процедури добору суддів КСУ, рішення, дії чи бездіяльність яких можуть бути оскаржені в порядку адміністративного судочинства, – є безпідставно обмежений винятково суб'єктами призначення суддів КСУ та Дорадчої групи експертів і має бути доповнений на законодавчому рівні такими суб'єктами як: конкурсна комісія, яку створює Президент України; комітет Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання правового статусу КСУ; Рада суддів України.

Також слід враховувати, що право на судовий захист не є абсолютним. Законодавцем встановлені вимоги щодо форми та змісту позовної заяви, із якою особа звертається до суду за захистом прав, свобод та інтересів.

В силу суспільної значимості посади судді КСУ, адміністративні справи, пов'язані з оскарженням рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів призначення суддів КСУ у процесі конкурсного відбору кандидатів на посаду Судді, а також оцінювання кандидатів на посаду судді КСУ Дорадчою групою експертів, відносяться до категорії складних адміністративних справ. Отже, особливості провадження в таких справах мають бути визначені в окремих положеннях Кодексу адміністративного судочинства України за прикладом статті 266 «Особливості провадження у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, бездіяльності Кабінету Міністрів України», назва якої теж потребує відповідного уточнення.

Підсумовуючи, зазначимо, що стаття 266 Кодексу адміністративного судочинства України потребує доповнення стосовно порядку розгляду адміністративних справ, пов'язаних із процесом конкурсного відбору кандидатів на посаду судді КСУ загалом, а також способів захисту порушеного права, які може застосувати Верховний Суд за наслідками розгляду адміністративних справ цієї категорії. Інакше право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, гарантоване статтею 55 Конституції України, буде ілюзорним.

Література:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення положень про конкурсний відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України: Закон України від 27.07.2023 № 3277-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3277-20#n6>
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
3. Кодекс адміністративного судочинства: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-501-6-43>

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Загурський Олександр Богданович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та публічного управління,
ЗВО «Університет Короля Данила»
м. Івано-Франківськ, Україна*

Сучасні умови воєнного стану в Україні висувають нові вимоги до системи судового захисту прав і свобод людини. Збройна агресія, масові переміщення населення, обмеження окремих конституційних прав та загроза правопорядку суттєво ускладнюють реалізацію правозахисної функції держави. Водночас саме судова влада залишається ключовим механізмом забезпечення законності, захисту фундаментальних прав і гарантування справедливості у надзвичайних обставинах.

Підвищення актуальності дослідження зумовлене необхідністю удосконалення процесуальних механізмів, адаптації процедур доступу